

TRANSFER FİYATLAMASI VE TÜRKİYE İNCELEMESİ

TRANSFER PRICING AND TURKEY REVIEW

Dr.Öğr.Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ

Adnan Menderes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Muhasebe Ve Finansman Anabilim Dalı, Aydın/Türkiye

Refikcan TAYBAKAN

Adnan Menderes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Aydın/Türkiye

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1104>

Reference : Gümüş, U.T. & Taybakan, R. (2018). "Transfer Fiyatlaması Ve Türkiye İncelemesi", International Social Sciences Studies Journal, 4(28): 6453-6458

ÖZ

Günümüz popüler söylemlerinden globalleşme ile birlikte bazı problemlerin gün yüzüne çıkması kaçınılmaz olmuştur. Bu problemlerin en fazla hissedildiği yerlerden birisi de kuşkusuz vergi sistemleridir. Globalleşme beraberinde ülkelerin vergi sistemlerinde ortaya çıkan zararlar global vergi problemlerinin ortaya çıkmasında rol oynamıştır. Bu problemlerden en mühim olanlarından birisi de transfer fiyatlandırması olarak önümüze gelmektedir.

Anahtar kelimeler: Transfer Fiyatlandırması, Türk Vergi Sisteminde Transfer Fiyatlandırması, Yabancı Ülke Vergi Sistemlerinde Transfer Fiyatlandırması

ABSTRACT

Today's popular discourses with globalization inevitably some problems has been to face the day. This is one of the places where most of the problem undoubtedly tax systems. Globalization is accompanied by the resulting losses in the tax system of the country, global tax played a role in the emergence of the problem. One of the most important of these problems of transfer pricing as we move on.

Key words: Transfer Pricing, Turkish Tax System Transfer Pricing, Transfer Pricing Tax System For Foreign Countries

1. GİRİŞ

Günümüz popüler söylemlerinden globalleşme tesirini her platformda göstermekte iken ülkelerin, globalleşmenin sunmuş olduğun nimetlerden maksimum yarar sağlamak ve tehditlerinden minimum zararlar kurtulabilmek için kıyasıya savaş vermektedirler. Bu savaşın kendisini en berrak biçimde gösterdiği yerlerden biriside kuşkusuz vergilerdir.

Globalleşme sürecinde su yüzüne çıkan ve ülkelerin vergi sistemlerine zarar veren global vergi problemlerinin en mühimini olarak karşımıza çıkan ve çalışmanın da ana konusunu oluşturan transfer fiyatlandırması önümüze gelmektedir.

Bu bağlamda transfer fiyatlandırması hakkında teorik bilgiler ışığında tarihçesi, ne anlama geldiği ve Türk vergi sisteminde ve yabancı ülke vergi sistemlerinde nasıl uygulandığı üzerinde durulmuştur.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Güney ve Bozkurt (2011) çalışmasında, ABD ve OECD'nin transfer fiyatlandırmasının ülkemizde uygulama sebepleri ve vergisel yönleri üzerinde durmuştur.

Pehlivan ve Gökbnar (2010) çalışmasında, transfer fiyatlandırmasının neden olduğu kurumlar vergisi üzerine eğilmiş ve öneriler sunmuştur.

Çelebi ve Özcan (2017) adlı çalışmasında, transfer fiyatlandırmasını etkin kullanan ülkeleri değerlendirmiş ve vergi yapıları ile ilgili bilgiler vermiştir.

Hayrulloğlu (2014) çalışmasında, globalleşme ile birlikte ortaya çıkan transfer fiyatlandırması problemleri üzerinde durmuştur.

3. TRANSFER FİYATLANDIRMASININ TARİHÇESİ

Transfer fiyatlandırma azami kâr, asgari vergi mantığına dayanarak amaç uygunluğunu ve ideal performansı değerlendirmek için bağlı kuruluş veya birimler arasında aktarılan mamul, yarı mamul ya da parçaları fiyatlandırma stratejisidir.(Güney vd.,2011:150) Küresel boyuttaki transfer fiyatlandırması ise Dünya'nın farklı bölgelerine yerleşmiş şirket üyelerinin aralarında her türlü mal, hizmet, mali ve maddi olmayan varlıkların akışını sağlamada sıkça kullanılan bir metottur. (Güney vd.,2011:151)

Sadece tüm modern muhasebe veya maliyet yönetimi ile ilgili derslerin esas konusu olan ve son yıllarda yerel ve küresel firmaların artması ile ehemmiyet kazanan transfer fiyatlandırma konusu aslında senelerdir var olan bir konudur. (Güney vd.,2011:151) Araştırmalarda transfer fiyatlandırmanın 1900'lü yıllara kadar dayandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca İngiliz Harry Sid Gwick'in 1901 senesinde kaleme aldığı "The Principles of Political Economy" isimli yapıtında; şayet bir firma dikey bütünleşik bir yapıya sahipse, firmaların üretim sırasında kendi ürettikleri ürünleri de kullanabileceğini ancak bu durumda kullanılan bu ürünler için piyasa fiyatının geçerli olması gerektiğini savunarak transfer fiyatlandırmasına o senelerde yer vermiştir. (Güney vd.,2011:151)

1956 yılı sonunda Ulusal Muhasebeciler Derneği tarafından transfer fiyatlandırması hususunda ilk araştırma ortaya konmuştur. Hukuki kapsamda Amerika Birleşik Devletlerinde 1963 senesinde yasal tedbirler alınmış, 1970 yılında İngiltere Vergi Dairesi ve IRS (Internal Revenue Service in the US) transfer fiyatlandırma yöntemi ile hile ve vergi kaçırmayı önlemeye yönelik metotlar geliştirmiştir. 1979-1984 seneleri arasında ise OECD hazırlanmış olduğu rehber ile konuya ciddi bir şekilde yasal tedbirler almıştır. (Güney vd.,2011:151) 1991 senesinde Türkiye'de transfer fiyatlandırması terimi gündeme gelmiştir. 1949 yılında yürürlüğe giren ve 2006 yılına kadar yürürlükte kalan 5422 sayılı kurumlar vergisi kanunundaki "örtülü kazanç dağıtım" ile ilgili hükümler, transfer fiyatlandırma ile ilgili ülkemizde değinilen ilk hükümler olarak sayılabilir. Ama esas olarak, 21.06.2006 tarihinde Resmi Gazete 'de yayımlanan 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13. maddesinde "Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtım" denilerek "transfer fiyatlandırması" terimi kanun metnine sokulmuştur. (Güney vd.,2011:152)

4. TRANSFER FİYATLANDIRMASI KAVRAMI

Teknolojik imkanların artması, ekonominin ve dünya ticaret piyasasının serbestleşmesi ile işletmelerin pazar imkan ve fırsatlarında artış meydana gelmiştir. Daha çok pazara sahip olma arzusuyla şirket satın almaları ve şirket birleşmeleri ile birbirine bağlı işletmeler sayısında artışa neden olmuştur. Bağlı işletmeler bazı mal ve hizmetleri piyasadaki satın almak yerine bağlı teşebbüslerden satın almayı tercih etmişlerdir.(Pehlivan vd.,2010:100) Ülkeler arasında vergi oranlarının değişim göstermesi, vergi oranlarının az olduğu ülkelerde faaliyet gösteren çok uluslu firmalar şubelerinden yüksek fiyattan mal satın alma ya da bu şubeye düşük fiyattan mal satma yoluyla kazanç elde edip vergisel yönden manipülasyona yönlendirmiştir. Düşük fiyat içine gizlenen kar, vergi oranının az olduğu ülkedeki firmanın maliyetlerini düşük, karını yüksek kılmakta, yüksek fiyat içine gizlenen kar, vergi oranının az olduğu ülkedeki firmanın satışlarını yüksek ve bu nedenle karı da yüksek çıkarmaktadır. Diğer yönden vergi oranının yüksek olduğu ülkede düşük fiyat içine gizlenen kar, satışları düşük dolayısıyla karı düşük çıkarmakta, yüksek fiyat içine gizlenen kar, maliyetleri yükseltmek yoluyla karı düşük gözükmesine sebep olmaktadır. Çok uluslu firmaların bu fiyatlama politikaları sonucu transfer fiyatlandırması terimi ortaya çıkmıştır.(Pehlivan vd.,2010:100)

İşletme bilimine göre transfer fiyatı; "işletmelerin coğrafik ve işlevsel olarak bölünmelerinin neticesinde birimler arasında rekabetin olmadığı bir ortamda mal ve hizmet alımında kullanılan fiyat" şeklinde tanımlanmıştır.(Çelebi vd.,2017:271) Yönetim muhasebesinde transfer fiyatlandırması, "bir kuruluşun çeşitli bölümlerinin birbirine bağımlı olduğu durumlarda bir bölümün diğer bir bölüme mal ve hizmet satması veya diğer bölümden mal ve hizmet satın alması durumunda kuruluş içi bu hizmet ve mal alışverişine fiyat tayin edilmesidir." (Pehlivan vd.,2010:101) Maliyet muhasebesinde transfer fiyatlandırması ise, "bir işletmenin bir biriminin diğerine aktardığı mal ve hizmetlere uygulanan değerlendirme

veya fiyatlamadır.”(Pehlivan vd.,2010:101) 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (KVK) 13. Maddesinin birinci fıkrasına göre: “Kurumlar, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunursa, kazanç tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılır.” (Kurumlar Vergisi Kanunu., 2006)

5. TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE TRANSFER FİYATLANDIRMASI

Transfer fiyatlandırması terimi ülkemize 1991 senesinde ortaya çıkmıştır.1949 senesinden 2006 senesine kadar yürürlükte bulunan 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu içerisinde “örtülü kazanç dağılımı” içerisinde yer almıştır. 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu 2006 yılında ülkemizde yürürlüğe konmasıyla beraber transfer fiyatlandırması terimi net bir şekilde kanunlaşmıştır. Cumhurbaşkanlığı sistemine geçilmesi sonucunda kanun üzerinde belirtilen değişimler olmuştur: “4/6/2008 tarihli ve 5766 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle (7) numaralı fıkra eklenmiş ve mevcut yedinci fıkra (8) olarak teselsül ettirilmiştir. Daha sonra 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi ile yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere (8) numaralı fıkra eklenmiş ve mevcut sekizinci fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir. (2)2 /7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 173 üncü maddesiyle, bu fıkroda yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.” Kurumlar Vergisi Kanunu üzerinde yapılan bu değişiklikler sonucunda son hali aşağıdaki gibidir :

“Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı

MADDE 13- (1) Kurumlar, “ ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunursa, kazanç tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılır. Alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama ve kiraya verme işlemleri, ödünç para alınması ve verilmesi, ikramiye, ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler her hal ve şartta mal veya hizmet alım ya da satımı olarak değerlendirilir. ”

(2) İlişkili kişi; “kurumların kendi ortakları, kurumların veya ortaklarının ilgili bulunduğu gerçek kişi veya kurum ile idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunduğu ya da nüfuzu altında bulundurduğu gerçek kişi veya kurumları ifade eder. Ortakların eşleri, ortakların veya eşlerinin üstsoy ve altsoyu ile üçüncü derece dahil yansoy hısımları ve kayın hısımları da ilişkili kişi sayılır. Kazancın elde edildiği ülke vergi sisteminin, Türk vergi sisteminin yarattığı vergilendirme kapasitesi ile aynı düzeyde bir vergilendirme imkânı sağlayıp sağlamadığı ve bilgi değişimi hususunun göz önünde bulundurulması suretiyle Cumhurbaşkanınca ilan edilen ülkelerde veya bölgelerde bulunan kişilerle yapılmış tüm işlemler, ilişkili kişilerle yapılmış sayılır. (Ek cümleler: 15/7/2016-6728/59 md.) İlişkinin doğrudan veya dolaylı olarak ortaklık kanalıyla oluştuğu durumların örtülü kazanç dağıtımı kapsamında sayılması için en az %10 oranında ortaklık, oy veya kâr payı hakkının olması şartı aranır. Ortaklık ilişkisi olmadan doğrudan veya dolaylı olarak en az %10 oranında oy veya kâr payı hakkının olduğu durumlarda da taraflar ilişkili kişi sayılır. İlişkili kişiler açısından bu oranlar topluca dikkate alınır.”

(3) Emsallere uygunluk ilkesi, “ ilişkili kişilerle yapılan mal veya hizmet alım ya da satımında uygulanan fiyat veya bedelin, aralarında böyle bir ilişkinin bulunmaması durumunda oluşacak fiyat veya bedele uygun olmasını ifade eder. Emsallere uygunluk ilkesi doğrultusunda tespit edilen fiyat veya bedellere ilişkin hesaplamalara ait kayıt, cetvel ve belgelerin ispat edici kâğıtlar olarak saklanması zorunludur. ”

(4) “Kurumlar, ilişkili kişilerle yaptığı işlemlerde uygulayacağı fiyat veya bedelleri, aşağıdaki yöntemlerden işlemin mahiyetine en uygun olanını kullanarak tespit eder”:

a) Karşılaştırılabilir fiyat yöntemi: “Bir mükellefin uygulayacağı emsallere uygun satış fiyatının, karşılaştırılabilir mal veya hizmet alım ya da satımında bulunan ve aralarında herhangi bir şekilde ilişki bulunmayan gerçek veya tüzel kişilerin birbirleriyle yaptıkları işlemlerde uygulayacağı piyasa fiyatı ile karşılaştırılarak tespit edilmesini ifade eder. ”

b) Maliyet artı yöntemi: “Emsallere uygun fiyatın, ilgili mal veya hizmet maliyetlerinin makul bir brüt kâr oranı kadar artırılması suretiyle hesaplanmasını ifade eder. ”

c) Yeniden satış fiyatı yöntemi: “Emsallere uygun fiyatın, işlem konusu mal veya hizmetlerin aralarında herhangi bir şekilde ilişki bulunmayan gerçek veya tüzel kişilere yeniden satılması halinde uygulanacak fiyattan, makul bir brüt satış kârı düşülerek hesaplanmasını ifade eder.”

ç) (Değişik: 15/7/2016-6728/59 md.) İşlemsel kâr yöntemleri: Emsallere uygun fiyat veya bedelin tespitinde, ilişkili kişiler arasındaki işlemde doğan kârı esas alan yöntemleri ifade eder. Bu yöntemler,

işleme dayalı net kâr marjı yöntemi ve kâr bölüşüm yöntemidir. İşleme dayalı net kâr marjı yöntemi, mükellefin kontrol altındaki bir işlemde; maliyetler, satışlar veya varlıklar gibi ilgili ve uygun bir temele dayanarak tespit ettiği net kâr marjının incelenmesi esasına dayanır. Kâr bölüşüm yöntemi, ilişkili kişilerin bir veya daha fazla sayıdaki kontrol altındaki işlemlere ilişkin toplam faaliyet kârı ya da zararının, üstlendikleri işlevler ve yükledikleri riskler nispetinde ilişkili kişiler arasında emsallere uygun olarak bölüştürülmesi esasına dayanır.”

d)” (Ek: 15/7/2016-6728/59 md.) Emsallere uygun fiyata yukarıdaki yöntemlerden herhangi birisi ile ulaşma olanağı yoksa mükellef, işlemin niteliğine uygun olarak kendi belirleyeceği bir yöntemi de kullanabilir.”

(5) ”İlişkili kişilerle yapılan mal veya hizmet alım ya da satımında uygulanacak fiyat veya bedelin tespitine ilişkin yöntemler, mükellefin talebi üzerine Maliye Bakanlığı ile anlaşarak belirlenebilir. Bu şekilde belirlenen yöntem, üç yılı aşmamak üzere anlaşmada tespit edilen süre ve şartlar dahilinde kesinlik taşır. (Ek cümleler: 15/7/2016-6728/59 md.) Mükellef ve Bakanlık, belirlenen yöntemin zamanaşımına uğramamış geçmiş vergilendirme dönemlerine de tatbik edilmesini, Vergi Usul Kanununun pişmanlık ve ıslah hükümlerinin uygulanmasının mümkün olması ile anlaşma koşullarının bu dönemlerde de geçerli olması hâlinde, anlaşma kapsamına almak suretiyle sağlayabilir. Bu durumda, imzalanan anlaşma söz konusu hükümlerde yer alan haber verme dilekçesi yerine geçer, beyan ve ödeme işlemleri buna göre tekemmül ettirilir. Anlaşmanın geçmiş vergilendirme dönemlerine uygulanması sebebiyle daha önceden ödenen vergiler ret ve iade edilmez.”

(6) ”Tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılan kazanç, Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarının uygulamasında, bu maddedeki şartların gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibarıyla dağıtılmış kâr payı veya dar mükellefler için ana merkeze aktarılan tutar sayılır. Daha önce yapılan vergilendirme işlemleri, taraf olan mükellefler nezdinde buna göre düzeltilir. Şu kadar ki, bu düzeltmenin yapılması için örtülü kazanç dağıtan kurum adına tarh edilen vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması şarttır.”

(7)” (Ek: 4/6/2008-5766/21 md.) Tam mükellef kurumlar ile yabancı kurumların Türkiye’deki işyeri veya daimi temsilcilerinin aralarında ilişkili kişi kapsamında gerçekleştirdikleri yurt içindeki işlemler nedeniyle kazancın örtülü olarak dağıtıldığı kabulü Hazine zararının doğması şartına bağlıdır. Hazine zararından kasıt, emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit edilen fiyat ve bedeller nedeniyle kurum ve ilişkili kişiler adına tahakkuk ettirilmesi gereken her türlü vergi toplamının eksik veya geç tahakkuk ettirilmesidir.”

(8) ”Transfer fiyatlandırmasına ilişkin belgelendirme yükümlülüklerinin tam ve zamanında yerine getirilmiş olması kaydıyla, örtülü olarak dağıtılan kazanç nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmemiş veya eksik tahakkuk ettirilmiş vergiler için vergi ziyayı cezası (Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde yazılı fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verilmesi hali hariç) %50 indirimli olarak uygulanır.(1) (9) (Değişik: 15/7/2016-6728/59 md.) Cumhurbaşkanı; ikinci fıkrada yer alan oranları, gerçek kişiler, kurumlar, doğrudan veya dolaylı ortaklar itibarıyla ya da ortaklık payının edinim şekline göre topluca veya ayrı ayrı %1’e kadar indirmeye, %25’e kadar çıkarmaya, oran şartını kaldırmaya; beşinci fıkrada yer alan süreyi beş yıla kadar artırmaya, belgelendirme yükümlülükleri ve bu yükümlülükler kapsamına, uluslararası anlaşmalar doğrultusunda, yurt dışında yer alan ilişkili kişilerin faaliyetlerine ilişkin bilgilerin dâhil edilmesi zorunluluğu getirmeye; bu bilgilerin uluslararası anlaşmalar çerçevesinde diğer ülkelerle karşılıklı olarak paylaşılmasına ilişkin usullerle transfer fiyatlandırması ile ilgili diğer usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.” olarak son halini almıştır.

6.YABANCI ÜLKELERDEKİ VERGİ SİSTEMLERİNDE TRANSFER FİYATLANDIRMASI

Gelişmekte olan ülkelerde transfer fiyatlandırmasıyla ilgili yasal düzenlemeler hususunda gelişmiş ülkelere kıyasla daha meşakkatli ve uzun tartışmalar ortaya çıkmaktadır. Ülkelerin büyük bir kısmı transfer fiyatlandırması konusunda kanun ortaya çıkarma ve bu kanunu uygulama konusunda titizlik ile çalışmaktadırlar. Gelişmekte olan ülkelerin transfer fiyatlandırması konusunda gelişmiş ülkelere oranla negatif anlamda daha fazla etkilendikleri söylenebilir.(Hayrulloğlu.,2014:91)

Tablo 1: Bazı Yabancı Ülkelerde Transfer Fiyatlandırmasının Yürürlüğe Girdiği Tarihler

ÜLKE	YÜRÜLÜĞE GİRİŞ TARİHİ
TÜRKİYE	2007
ABD	1994
ALMANYA	2003
İSVİÇRE	1928
İTALYA	1988
JAPONYA	1986
FRANSA	1933
FİNLANDİYA	1965
İNGİLTERE	1999
MACARİSTAN	2010
KANADA	1997
LUKSEMBURG	2011
AVUSTURYA	1996
AVUSTRALYA	1982
İSVEÇ	1928
İSPANYA	2006
YUNANİSTAN	2012
İRLANDA	2011
PORTEKİZ	2002

Kaynak: .(Hayrullahoğlu.,2014:91,92)

Şekilden de anlaşıldığı üzere Avrupa ülkelerinin birçoğu 2000’li yıllar öncesinde transfer fiyatlandırmasına yönelik düzenlemelere vergi sistemleri içerisine alarak bu problem ile mücadele etme amacıyla adımlar atmışlardır. (Hayrullahoğlu.,2014:92)

7.UYGULAMA

Soru (Yılmaz, 2012:130’dan esinlenilmiştir.): Türkiye’de bulunan bir firmanın 200 TL değerinde bir malın ithal ettiğini ve gümrük vergi oranının %40, kurumlar vergisi oranının %22 olduğunu varsayalım. Ancak şirketin gümrük vergisi oranı daha yüksek olduğu için vergi arbitrajı yapmak istediğini düşünelim. Her iki durumda malın satış fiyatı 320 TL olduğunu, başka hiçbir gider olmadığını düşünelim.

1.Senaryo: Malın gerçek değeri üzerinden 200 TL bildirim yapılması halinde ödenecek gümrük vergisi 80 TL olacaktır. Bu durumda vergi öncesi kar $(320-220)=40$ TL ve şirket kazancı üzerinden $(40*0,22)=8,8$ TL vergi ödeyecektir. Şirketin net karı ise 31,20 TL olacaktır.

2.Senaryo: İthalatçı şirket gümrük idaresine malın değerini 200 TL değil de 180 TL olarak bildirseydi ve 25 TL gümrük vergisi ithalat işlemleri sırasında ödensin. Bu durumda şirketin vergi öncesi karı $(320-225)=95$ TL ve şirket kazancı üzerinden $(95*0,22)= 20,92$ TL vergi ödeyecekti. Şirketin net karı ise 74,08 TL yükselecektir.

8.SONUÇ

Globalleşme rekabetinde pazardan en iyi ve daha fazla pay almaya çalışan ve bu rekabeti en üst noktada bitirmeye çalışan ülkelerin müthiş yarışı sonucu birtakım vergi problemleri oluşmaktadır. Özellikle çok uluslu şirketlerin globalleşme sürecinin ehemmiyetinin artmasıyla artan problemlerden birisi de transfer fiyatlandırmasıdır. Transfer fiyatlandırması piyasa ekonomisinin işleyişi ve kaynak bulma üzerinde negatif etkilere sebep olduğu gibi ülkelerin kamu bütçeleri ve dış ticaret bilançolarını da negatif anlamda etki etmektedir. Ancak transfer fiyatlandırmasının negatif etkisini ülkelerin vergi sistemlerinde görülmekte ve ülkelerin vergilendirme yetkilerini sınırlayarak vergi kayıplarına sebep olmaktadır.

Bu bağlamda ülkeler ivedilikle kendi vergi yasalarında transfer fiyatlandırmasına yer vererek bu süreçte en asgari zararı görmeyi amaçlamaktadır. Ancak her ne kadar kendi yasalarında yapmış oldukları düzenlemelerle vergi gelirlerini korumaya yönelik çalışmalar yapsalar da bu ülkeler, transfer fiyatlandırmasının global bir problem olması sebebiyle global işbirliğini mecburi kıldığının farkına varmışlardır. Bu bilinçle ülkeler başta OECD olmak üzere uluslararası kuruluşların düşünceleri doğrultusunda planlama ve yasalarını bu çerçevede düzeltmeye ve geliştirmeye çalışmaktadır.

Sonuç olarak, global işbirliğinin şimdilik iyi dilekten daha fazlası olamayacağı aşikardır. Gelişmiş ülkeler artık problemlerin çözümünde kılavuzluk etmek yerine şahsi rekabete yönelmişlerdir. Tüm bu sebeplerden ötürü transfer fiyatlandırması uzun bir zaman daha global bir problem olarak masanın üzerinde kalacak gibi

gözükmektedir. Ülke olarak bizim yapmamız gereken ise global piyasalardan kopmadan yakın takipte kalarak gelişmeler ışığında kendi yol haritamızı oluşturup buna göre hamleler yapmak yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

Hayrulloğlu, B. (2014). Küresel Vergi Sorunu Bağlamında Uluslararası Transfer Fiyatlandırması ve Çözüm Arayışları. Vergi Raporu,176,82-95.

Güney, S. ve Bozkurt, R.(2011). Türkiye'deki Transfer Fiyatlandırma Uygulamalarının Vergisel ve Diğer Faktörler Dikkate Alınarak İncelenmesi, Muhasebe ve Finansman Dergisi,144-166.

Pehlivan, S.ve Gökbunar, A.R.(2010). Ülkemizde Transfer Fiyatlandırmasının Yol Açtığı Tahmini Kurumlar Vergisi Kaybı, Yönetim ve Ekonomi,17(1),99-120.

Çelebi, A.K ve Özcan Mastar P.(2017). Transfer Fiyatlandırması Uygulamaları: Seçilmiş Ülkeler Açısından Bir Değerlendirme, Yönetim ve Ekonomi,2(24),277-294

Yılmaz, Ö.(2012). Vergi Boyutuyla Transfer Fiyatlandırması, Yüksek Lisans Tezi, T.C Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

03.12.2018 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5520.pdf> erişim sağlanmıştır.

04.12.2018 tarihinde <http://mevzuat.kararara.com/mvzt/mvzt2/mvzt936.html> erişim sağlanmıştır.